Innovatie en (zorg)technologie voor welzijn en zorg

Initiatiefvoorstel

12 juni 2024

Door de toenemende zorgvraag en de afnemende arbeidsmarkt komt de leveringszekerheid van onze zorg onder druk te staan. Door nu te investeren in (het toepassen van) innovatie en (zorg)technologie in het sociaal domein (wonen, welzijn en zorg) maken we zorg en ondersteuning in Zwolle toekomstbestendig en duurzaam toegankelijk voor iedereen die dat nodig heeft.

Aanleiding

Door demografische ontwikkelingen zoals (dubbele) vergrijzing, een grote toename van de zorgvraag en een oplopend tekort aan arbeidskrachten en mantelzorgers[1] is het toegankelijk houden van de zorg (een van) de grootste opgaven van de komende jaren. Waar nu nog 1 op de 7 mensen in de zorg werkt, loopt dat op naar 1 op de 3 mensen en dat is onhoudbaar.

We zullen op een andere manier naar de zorg moeten kijken en met veel minder mensen goede zorg moeten leveren, wetende dat de intramurale zorg in zorginstellingen volgens overheidsplannen niet meer mag groeien[2] en ook ziekenhuiszorg steeds vaker naar de eigen omgeving wordt verplaatst[3]. Doen we dat niet, dan is op termijn zorg en ondersteuning niet langer vanzelfsprekend beschikbaar voor wie het nodig heeft.

Bron: zilveren kruis

Zorg naar de woning, in plaats van wonen in de zorg

Een van de belangrijkste oplossingsrichtingen is om zorg naar huis te verplaatsen onder het motto: 'zorg in de woning, in plaats van wonen in de zorg'. Het Rijk heeft hiervoor diverse programma's en beleidsdocumenten opgesteld[4]. Verplaatsen van zorg kan alleen niet als we kijken naar de huidige woningen en de druk die daarmee ontstaat op mantelzorgers en partners die elkaar (steeds vaker) moeten helpen. Door de vergrijzing neemt namelijk het absolute aantal mantelzorgers wel toe, maar daalt het mantelzorgpotentieel: het aantal beschikbare mantelgevers in verhouding tot het aantal mantelzorgvragers. Deze daalt van 9,0 nu naar 3,9, dit is meer dan een halvering[5]. Het faciliteren van de gewenste beweging om zorg in de woning te leveren én de zorg toegankelijk en bemensbaar te houden vraag naast anders wonen, het slimmer organiseren en digitaliseren van de zorg thuis[6]. We moeten ervoor zorgen dat we, naast het voorkomen van zorg (preventie), het verplaatsen van zorg (naar de eigen omgeving), en het bouwen van (zorg)geschikte woningen, fors in gaan zetten op het gebruik van (zorg)technologie, het stimuleren van gezonde leefstijl, vitaliteit en mee blijven doen, zodat de zelfredzaamheid van inwoners en hun netwerk wordt vergroot en (zorg)professionals worden ontlast. Dit vraagt om een visie en een totaalaanpak op innovatie en zorgtechnologie, zodat inzet bij wonen, welzijn en zorg 'het nieuwe normaal' wordt.

[1] https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/11/08/toekomstverkenning-mantelzorg-aan-ouderen-in-2040
[2] https://open.overheid.nl/documenten/ronl-5eb02bb2e3528048cfd8e823321f25c820136eca/pdf
[3] https://www.isala.nl/specialismen-en-centra/hartcentrum/controle-thuis-of-in-het-ziekenhuis/ziekenhuiszorg-thuis-chance-home/
[4] het Programma Wonen en Zorg voor Ouderen, het Programma Wonen, Zorg en Ondersteuning voor Ouderen (Wozo), het Programma Een Thuis voor Iedereen en de beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis.
[5] https://www.rivm.nl/sites/default/files/2021-11/133286_werkende_mantelzorg_TG.pdf
[6] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/16/integraal-zorgakkoord-samen-werken-aan-gezonde-zorg

(zorg)Technologie sluit aan op 'reablement'[7], een manier van ondersteuning in opkomst, waarbij het functioneren van het individu dusdanig verbetert, zodat mensen zo onafhankelijk mogelijk de dagelijkse activiteiten kan ondernemen. Reablement beoogt bij te dragen aan het versterken van autonomie, welzijn en kwaliteit van leven. Vergelijkbaar met de inzet van (zorg)technologie.

In dit voorstel wordt het woord 'zorg' bij het begrip zorgtechnologie tussen haakjes geplaatst. Dit wordt gedaan omdat technologie als begrip meer bekendheid heeft dan het begrip zorgtechnologie. Technologie wordt inmiddels breed toegepast, waar zorgtechnologie nu grote bekendheid aan het verkrijgen is. Daarbij worden, zeker in het kader van welzijn, technologieën niet altijd ingezet voor zorgdoeleinden, maar kunnen ze ook een preventief en daarmee algemener karakter hebben. De diverse voorbeelden in dit voorstel van technologie en zorgtechnologie staan ook door elkaar om aan te geven hoe het elkaar kan ondersteunen in het dagelijks leven.

Technologie voor curatief én preventie

Innovatie en (zorg)technologie hoeft niet alleen gebruikt te worden voor de mensen die zorg nodig hebben. Het kan al in een eerder stadium, ter preventie worden ingezet en benut. Bijvoorbeeld om (door middel van EHealth) gezond te blijven, te voorkomen dat men zorg nodig heeft of om een verhuizing te voorkomen. Het is ook uitermate geschikt voor mantelzorgers om in te zetten bij de ondersteuning van hun naasten, zodat zij minder belasting ervaren. (zorg)Technologie heeft veel potentie voor welzijn.

Vanuit het perspectief van welzijn ondersteunt (zorg)technologie de benadering van Positieve Gezondheid en vice versa, waarbij niet de ziekte, maar een betekenisvol leven van mensen centraal stelt. De nadruk ligt op veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van mensen en niet op de beperkingen of ziekte zelf.

Positieve gezondheid, innovatie en (zorg)technologie ondersteunen mensen bij het om kunnen gaan met de uitdagingen van het leven en kunnen daarmee de autonomie en zelfredzaamheid (op diverse levensdomeinen) van mensen bevorderen. Positieve gezondheid zet ook in op het duurzaam veranderen van ons gedrag, het helpt ons op die andere manier kijken naar zorg.

Figuur: zes dimensies en actiewiel Positieve Gezondheid

'Is mijn huishoudelijke hulp net weg, valt mijn plant uit de vensterbank en ligt er allemaal aarde op de grond. Met behulp van mijn robotstofzuiger is het gelukkig zo weer opgeruimd'.

'De interactieve knuffelhond en pratende huisdieren (zorgrobots) zorgen ervoor dat mijn vader zich veel minder eenzaam voelt nadat zijn vrouw onlangs is overleden'.

'Mijn moeder heeft dementie, waardoor ze weinig beweegruimte heeft en er constant mensen op haar moesten letten. Met behulp van de dwaaldetectie heeft ze veel meer bewegingsvrijheid gekregen en kunnen wij erop vertrouwen dat ze niet verdwaald'.

'Als mantelzorger slaap ik rustiger nu ik weet dat de bedsensor een melding geeft als mijn man uit bed gaat'.

'Ik vind het moeilijk om gezonde keuzes te maken, maar met de leefstijlapp kan dat makkelijk en heb ik veel variatie in wat ik kan kiezen'.

[7] https://reablenederland.nl/wat-is-reablement/

Innovatie en (zorg)technologie als deel van de oplossing

De inzet van innovatie en (zorg)technologie vergroot de zelfredzaamheid van (kwetsbare) inwoners (jong en oud) en ondersteunt mantelzorgers en zorgmedewerker, waardoor inwoners:

- Langer regie over het eigen leven behouden;
- Comfortabel en veilig (blijven) wonen, in een reguliere woning of een instelling;
- Een verhuizing uitstellen;
- Zelfredzaamheid behouden en bevorderen;
- Langer mee kunnen doen aan de samenleving;
- Eenzaamheid verminderen;
- Gezondheid behouden en bevorderen;
- De vraag naar zorg en ondersteuning uitstellen of verminderen;
- Kiezen hoe hun zorg geleverd wordt;
- Sneller op tijd hulp krijgen;
- Minder afhankelijk zijn van het zorgsysteem;
- (Zorg)kosten besparen;

En mantelzorgers en zorgmedewerkers:

- Ontlast worden bij het uitvoeren van hun werk;
- De beroepsbeoefening wordt verbeterd;
- Minder belasting ervaren bij het zorgen voor hun naasten;
- Een bijdrage leveren aan het terugdringen van de krapte op de arbeidsmarkt.

De uitgangspunten van dit initiatiefvoorstel werken door of moeten passen in ander gemeentelijk beleid, zoals:

- *(de uitgangspunten van) De nieuwe Koers Sociaal Domein;*
- *De vijf richtinggevende principes rond digitalisering in de Zwolse samenleving*[1]*;*
- *Beleidsplan basisvaardigheden voor de digitale vaardigheden;*
- *Hoe de gemeente samenwerkt met haar verbonden partijen.*

Menselijke maat: balans tussen menselijk contact en technologie

(zorg)Technologie heeft de potentie, kennis en innovatie- en ontwikkelkracht om zorg en ondersteuning duurzaam te verbeteren. Het biedt veel kansen om de zorg in de toekomst toegankelijk te houden en kwalitatief goede zorg te kunnen leveren. (zorg)Technologie ondersteund mensen in het dagelijks leven, bevordert het welzijn en ontlast de zorg. Door nu in innovatie en (zorg)technologie te investeren zorgen we ervoor dat het integraal onderdeel wordt van de samenleving (het nieuwe normaal) en kunnen we komen tot een ecosysteem van samenwerken en ondernemen, zodat we (tijdig) maximaal gebruik kunnen maken van de kansen en mogelijkheden die zorgtechnologie biedt.

Het is bij de inzet van (zorg)technologie van belang een balans te vinden tussen techniek en (inter)menselijk contact. Want wanneer het gebruik van (zorg)technologie voorbijgaat aan de menselijke waarden (en belevingswereld van mensen) dan zal het niet effectief zijn en wordt de meerwaarde – meer ruimte creëren waar mensen echt nodig zijn – niet bereikt. Dit voorstel sluit daarmee aan bij de onlangs door het college vastgesteld ‘richtinggevende principes voor digitalisering in de samenleving’ [8] en is kaderstellend voor de verdere ontwikkelingen rondom (zorg)technologie in Zwolle.

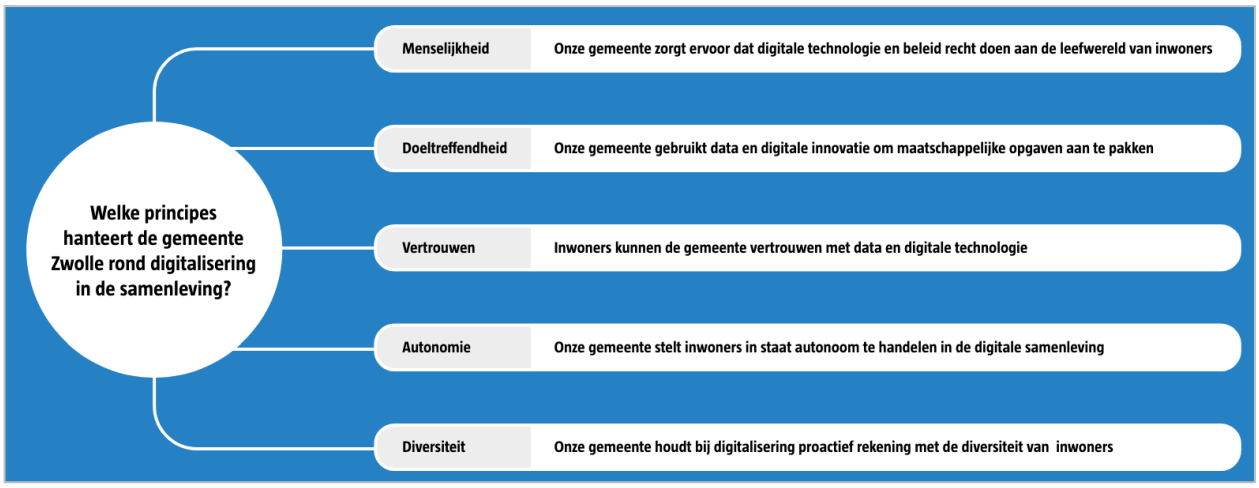
‘Doordat ik voor een controlegesprek kan beeldbellen met mijn arts, kan ik toch op vakantie. Ik heb daar zo lang naar uitgekeken’.

‘Door mijn licht verstandelijke beperking vind ik het soms moeilijk zelfstandig te wonen. Door de app met mijn buddies, kan ik nu hulp vragen op het moment dat ik het nodig heb’.

‘Met behulp van virtual reality (VR) kan ik eerder en sneller worden geholpen bij het behandelen van mijn traumatische ervaring’.

‘Door mijn val ben ik tijdelijk niet mobiel en kan ik niet naar mijn koor, waar ik altijd zo naar uitkijk. Gelukkig kan ik met de live-verbinding met de kerk toch meezingen en mee blijven doen’.

[8] https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=zwolle&id=101056749

Afbeelding: richtinggevende principes voor digitalisering in de samenleving. Bron: gemeente Zwolle, 2024

Zwolse innovatiekracht

In Zwolle wordt vanuit diverse domeinen gewerkt aan innovatie en (zorg)technologie. Een aantal in het oog springende voorbeelden worden hieronder kort beschreven.

Vanuit het onderwijs werkt het Deltion College via het Practoraat Gezondheid & Technologie[9] aan het bevorderen van de inzet van technologie. Dit doen zij door het ontwikkelen en toepassen van technologie voor (toekomstige) zorg- en welzijnsprofessionals (Deltion). Hogeschool Windesheim richt zich vanuit het vanuit het lectoraat ICT-innovaties in de zorg [10] op het overbruggen van de kloof tussen veelbelovende ICT-innovaties en structurele inbedding ervan in de zorgpraktijk door het doen van multidisciplinair onderzoek vanuit zorg, technologie en business. Ook Landstede en Hogeschool VIAA doen veel op het gebied van zorg en innovatie. Regionale opleiders en elf zorgorganisaties hebben zelfs een nieuwe studie in het leven geroepen[11].

Isala, het topklinisch ziekenhuis in de regio Zwolle, werkt via het Connected Care Center (CCC)[12] aan het ontwikkelen van nieuwe vormen van zorg en ook zorgverzekeraar Zilveren Kruis, concessie-houder voor de regio Zwolle, ziet digitalisering en digitale zorg als belangrijk middel om de zorg duurzaam betaalbaar en toegankelijk te houden[13].

Diverse zorgorganisaties zoals Tactus [14] , Philadelphia (digicontact[15]) en Dimence[16] bieden online oplossingen en behandelingen aan. Domeinoverstijgend biedt de Technologie & Zorg Academie (TZA) IJssel-Vecht [17] (coöperatieve vereniging van (zorg)ondernemers, overheid en onderwijs) (zorg)professionals, producenten en studenten een platform rond innovaties in de zorg.

Ook beleidsmatig krijgt innovatie en (zorg)technologie steeds vaker voet aan de grond. Zo is het onderwerp onderdeel binnen de coalities ‘zorginnovatie’ en ‘transformatie en digitalisering’ in het Regioplan ‘Samen Gezond IJssel-Vecht’[18], is ‘sociale- en technologische innovatie’ een van de actielijnen van de sectortafel Zorg & Welzijn binnen de Human Capital Agenda (HCA) regio Zwolle[19], wordt op het gebied van wonen, welzijn en zorg nauw samengewerkt in het platform WWZ-038 en is er een sterk regiobureau[20] met diverse regiodeals waar onder andere Toegankelijk Zwolle belangrijk werk voor doet.

[9] https://www.deltion.nl/bij-deltion/practoraat
[10] https://www.windesheim.nl/onderzoek/lectoraten/ict-innovaties-in-de-zorg
[11] https://www.destentor.nl/zwolle/deze-nieuwe-opleiding-in-zwolle-moet-angst-voor-technische-snufjes-in-zorg-wegnemen-br~a27d61e5/
[12] https://www.isala.nl/over-isala/connected-care/connected-care-center/
[13] https://www.zilverenkruis.nl/zorgaanbieders/zorgtransformatie-en-beleid/digitale-zorg
[14] https://www.tactus.nl/hulpaanbod/internetbehandeling/
[15] https://www.dimence.nl/behandelsoorten/online-behandeling
[16] https://www.dimence.nl/behandelsoorten/online-behandeling
[17] https://tza-ijsselvecht.nu/
[18] https://www.dejuistezorgopdejuisteplek.nl/.uc/f4a9ef26201026d1eb600c574a602094a7298235f929c00/DEF%20Regioplan%20Samen%20Gezond%20IJssel-Vecht%2022-12-gecomprimeerd.pdf
[19] https://sectortafelzorgenwelzijn.nl/sociale-en-technologische-innovatie/
[20] https://www.regiozwolle.nl/over-regio-zwolle/regio-zwolle-bureau

‘Dankzij de digitale medicijndispenser vergeet ik nooit meer mijn medicijnen in te nemen’.

‘Niet vanuit het ziekenhuis, maar vanuit mijn vertrouwde eigen omgeving kan ik me voorbereiden en herstellen van een operatie met behulp van het Thuisvolgsysteem (Remote Patiënt Monitoring)’.

‘Door de steunkousautomaat, kunnen mensen zelf hun steunkousen aantrekken en houd ik tijd over om andere mensen te helpen’.

‘Met dit apparaat kan ik mijn eigen bloeddruk meten en worden de gegevens doorgezet naar mijn dossier. De arts kan zo op een voor hem geschikt moment in mijn dossier kijken en controles uitvoeren’.

Met de Smartglass (slimme bril) kan ik al arts op afstand meekijken terwijl mijn studenten leren in de praktijk’.

Kennis en inzet gefragmenteerd

Er gebeurt dus al behoorlijk veel op het gebied van inzet en (zorg)technologie. Echter, de kennis en inzet is gefragmenteerd, veel van de huidige inspanningen is zorggericht én er wordt veelal los van elkaar gewerkt. Partners en stakeholders uit de diverse domeinen geven aan behoefte te hebben aan een gezamenlijke visie, ambitie en integrale aanpak op innovatie en (zorg)technologie. Een ‘stip op de horizon’ en ‘maatschappelijk perspectief’ waar gemeente, partners en inwoners samen naar toe werken, zodat innovators, zorg- en welzijnsorganisaties, kennisinstellingen én hun financiers samenhang en versnelling in innovatie en (zorg)technologie kunnen realiseren.

Voorstel

Met dit initiatiefvoorstel wordt beoogd dat partners en stakeholder in Zwolle een gezamenlijke visie, integrale aanpak en domeinoverstijgende uitvoeringsagenda op innovatie en (zorg)technologie ontwikkelen, zodat zorg en ondersteuning inhoudelijk slimmer en financieel toekomstbestendig wordt georganiseerd en zorg en ondersteuning daardoor voor iedereen bereikbaar en toegankelijk blijft.

Om dit te realiseren zijn inspanningen nodig op een drietal onderdelen:

1. Ontwikkelen integrale visie op innovatie en (zorg)technologie.
2. Vergroten kennis- en bewustwording bij inwoners, partners en stakeholders.
3. Totstandkoming domeinoverstijgende uitvoeringsagenda.

De diverse onderdelen zijn hieronder verder uitgewerkt. Een beschrijving van de te verwachten kosten en een voorstel voor dekking zijn te vinden onder het kopje ‘financiën’ (pagina 10).

Ad. 1: Ontwikkelen integrale visie op innovatie en (zorg)technologie

Om innovatie aan te jagen en (zorg)technologie vaker en gerichter in te kunnen zetten is het belangrijk een breed gedragen een visie te vormen. Nu nog werken de diverse initiatieven in Zwolle veelal vanuit een eigen visie, waardoor gemeenschappelijk perspectief wordt gemist en niet de volledige potentie wordt benut. Dit beeld wordt bevestigd door de vele partners en stakeholders die ter voorbereiding op dit voorstel de afgelopen maanden zijn gesproken. De lijst met geraadpleegde partners en stakeholders is te vinden op de laatste pagina van dit voorstel.

Naast de visie vragen we ook een concrete ambitie en missie te formuleren voor het netwerk. Deze zijn nodig omdat innovaties alleen maar succesvol worden als deze maatschappelijk raken ingebed[21]. En de manier om de maatschappelijke inbedding van innovatie te integreren in het onderzoeks- en innovatieproces is door middel van co-creatie met partners en stakeholders.

Innoveren met oog op transitie (inzetten van (zorg)technologie)) vraagt namelijk meer dan het enkel ontwikkelen en toepassen van een nieuwe (zorg)technologie. Het betekent dat naast onderzoekers en technologieontwikkelaars ook eindgebruikers, professionals, bedrijven, overheden, toezichthouders, burgers en/of maatschappelijke partijen een actieve rol krijgen in

[21] https://www.rathenau.nl/nl/werking-van-het-wetenschapssysteem/missiegedreven-innovatiebeleid-wat-hoe-waarom)

het agenderen én het mee-ontwikkelen van innovatieve oplossingen die praktisch toepasbaar zijn en bijdragen aan de missie.

Gemeente aan zet
De gemeente is een logische partner om dit te initiëren, omdat zij verantwoordelijkheden hebben op de domeinen wonen, welzijn en zorg (sociaal domein), (arbeids)participatie en economie. De gemeente heeft ook grote taken op het gebied van preventie en volksgezondheid en is zij de schakel tussen het welzijns- en zorgdomein. Inhoudelijk kan de gemeente innovaties en (zorg)technologie met visie, focus, gezamenlijkheid en doorzettingsvermogen faciliteren en stimuleren. Hier zijn diverse instrumenten voor in te zetten. Denk aan inkoop, financiën, (publiek-private) samenwerking, implementatie en opschaling. De gemeente kan daardoor regievoeren op een domeinoverstijgende aanpak en sturen op implementatie door de opname van doelstellingen in (deel)beleidskaders.

De Raad van de Volksgezondheid en Samenleving schreef hier in 2022 over in haar rapport 'De Kunst van Innoveren, tijd voor een maatschappelijk perspectief op zorginnovatie'[22]. De grote opgaven die in dit voorstel worden beschreven kennen hun oorsprong al verder terug in de tijd en werden ook toen al aangemerkt als urgent. De Raad voor de Volksgezondheid roept op om de innovatiekracht voor de maatschappelijke opgaven beter te benutten door ze te verbinden aan overheidsbeleid dat uitgaat van vertrouwen en sturing gebaseerd op samenwerking.

Vanuit de richtinggevende principes voor de digitalisering in de samenleving is de gemeente Zwolle de partner om 'data en digitale innovatie te gebruiken om maatschappelijke opgaven aan te pakken'. En gezien de brede wens van partners en stakeholder is daar nu het momentum om dit, bij voorkeur in samenwerking met partners, stakeholders en inwoners op te pakken.

We vragen in dit voorstel de gemeente dan ook het voortouw te nemen om in co-creatie een visie op innovatie en zorgtechnologie te vormen.

Netwerkregisseur als spil in het web

Om te kunnen innoveren en (zorg)technologie op grote schaal in te zetten hebben we iedereen nodig: inwoners, mantelzorgers, welzijnsorganisaties, sociaal wijkteam, zorg- en ketenpartners, (sociale) ondernemers, onderwijs en kennisinstellingen, woningcorporaties en ontwikkelaars, beleidsmakers. Los van elkaar is het moeilijk innovaties te versnellen en te versterken en de inzet van (zorg)technologie tijdig onderdeel te laten zijn van het 'nieuwe normaal'.

Spil in het web voor de uitwerking van dit initiatiefvoorstel is dan ook de 'netwerkregisseur innovatie en (zorg)technologie'. De netwerkregisseur wordt de verbindende factor, die in dienst van het netwerk (en voor stevig commitment mogelijk zelfs aangedragen wordt vanuit het netwerk), het complete veld in kaart brengt en bij elkaar brengt, bestaande initiatieven versterkt en verbindt en nieuwe initiatieven aanjaagt. Maar ook zorgt de netwerkregisseur ervoor dat innovaties en goed werkende (zorg)technologieën een volgende stap naar brede implementatie kunnen zetten.

Met de netwerkregisseur wordt nadrukkelijk geen nieuwe (overleg)vorm of structuur opgezet, maar wordt verbinding gemaakt met het huidige netwerk. Expliciet zal aansluiting worden gezocht bij het regionetwerk Samen Gezond IJssel-Vecht en diens relevante coalities om de aansluiting tussen het welzijns- en zorgdomein te realiseren.

De netwerkregisseur kan ook een belangrijk rol spelen bij de realisatie van de voorgestelde uitvoeringsagenda. Want door de verbinding met het bestaande netwerk te maken en aan te sluiten bij het regionetwerk Samen Gezond IJssel-Vecht kan de regisseur met partners plannen aanjagen en indienen voor de IZA-transformatiemiddelen. Het aanvragen van deze middelen is een tijdrovende en complexe aangelegenheid.

[22] https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2022/06/27/kunst-van-het-innoveren

‘Met het gebruiken van het online communicatie- en samenwerkingsplatform kan ik eenvoudig met alle betrokken hulpverleners schakelen, zodat de cliënt maar één keer zijn/haar verhaal hoeft te doen en wij de ondersteuning effectief en efficiënt op elkaar af kunnen stemmen’.

‘Deze software helpt me de hulpvraag van een gezin snel in kaart te brengen en direct te koppelen aan (zorg)technologische (hulp)middelen. Via een gekoppelde uitleenservice worden de producten direct geleverd en gebruikt’.

‘Doordat ik cliëntrapporten ter plekke in kan spreken en niet achteraf op de computer hoef in te voeren, bespaar ik veel tijd. Ook kan ik de cliënt eenvoudig betrekken en horen zij uit eerste hand wat er in het dossier wordt opgenomen’.

Ad. 2: vergroten kennis- en bewustwording bij inwoners, partners en stakeholders.

Om een goedwerkend ecosysteem van innovatie en zorgtechnologie te realiseren is het noodzakelijk om bekend te zijn met-, inzicht te hebben in en de brede toepassing van innovatie en (zorg)technologie te kennen. Het is belangrijk daarvoor de kennis en bewustwording van alle partners en stakeholders in de gemeente Zwolle te vergroten.

Om dit te bewerkstelligen is gewenst dat uitvoering wordt gegeven aan:

I. **Aansluiten bij de Technologie & Zorg Academie Vecht-IJssel (TZA)**

De TZA is een inspirerende omgeving met een grote collectie technologie voor zorg en welzijn. Bij de TZA worden (zorg)professionals, producenten en studenten oefenen, testen en leren werken met (zorg)technologie, zoals
eHealth, domotica en zorg op afstand. Het is een belangrijke broedplaats en innovatiespot die eenvoudig gebruikt kan worden om de bewustwording en kennis te vergroten bij onze partners en stakeholders en de (aan de) gemeentelijke organisatie verbonden partijen. Bij de TZA kan eenvoudig worden aangesloten bij de diverse experimenteerruimtes en fieldlabs.

Door lid te zijn kunnen beleidsmakers, sociaal wijkteam leden, (zorg)professionals, producenten en studenten gebruik maken van het platform rond innovaties in de zorg. Daar kan men oefenen, testen en leren werken met (zorg)-technologie. Daarbij zien we grote meerwaarde door de regionale functie en binding. Door aan te sluiten bij de TZA kan de regionale impact vergroot worden en kunnen de VMBO, MBO en Hbo-onderwijsinstellingen profiteren van zorgtechnologie als de toepassing voor morgen.

Lid zijn is voor de gemeente van meerwaarde omdat kan worden meegedacht en ‘meegestuurd’ op wat onderzocht en ontwikkelt moet worden in het kader van de opgave ‘langer zelfstandig wonen’. Lidmaatschap van TZA kost € 17.250, - per jaar.

II. **Onderzoek naar verschillende perspectieven**

Voor de inzet van innovatie en (zorg)technologie is het belangrijk de perspectieven van onze partners en stakeholders te kennen en mee te wegen. Specifiek is het belangrijk te weten wat de voorkeur van onze inwoners (binnen de verschillende doelgroepen) is, zodat duidelijk wordt wat de kansen en belemmeringen zijn. Het is belangrijk om dit in beeld te hebben omdat er een groeiende kloof is tussen digitale voorlopers en achterblijvers. Voor zowel zorgaanbieders, professionals of gebruikers. Onderwijs en intensievere dialoog moeten helpen de kloof te dichten[23].

Het college wordt dan ook verzocht onderzoek te naar de mogelijkheden van innovatie en (zorg)technologie vanuit de verschillende perspectieven. De basis van het onderzoek richt zich idealiter op de drijfveren van innovatie en (zorg)technologie en wat de houding en voorkeuren van onze inwoners zijn ten aanzien van (zorg)technologie (nulmeting). Ook zou het onderzoek in kunnen zoomen op de mogelijkheden die innovatie en (zorg)technologie bieden voor de zorg- of ondersteuningsvraag van onze inwoners. De kosten voor een dergelijk onderzoek ramen we op € 50.000, -.

[23] https://www.dutchhealthhub.nl/artikel/digitale-kloof-bemoeilijkt-zorgtransformatie/

Vanuit de richtinggevende principes van digitalisering van de samenleving sluit het onderzoek aan bij de principes 'onze gemeente stelt inwoners in staat autonoom te handelen in de digitale samenleving' en 'onze gemeente houdt bij digitalisering proactief rekening met de diversiteit van inwoners'.

III. Zwolse huis van de toekomst

Onbekend maakt onbemind. Een oud spreekwoord welke in grote mate van toepassing is op (zorg)technologie.

Om de bekendheid van (zorg)technologie te vergroten worden grote kansen gezien in het, in samenwerking met TZA (reeds in bezit van kleine locatie) realiseren van een Zwols 'Huis van de toekomst'. Meekoppelkansen worden gezien in samenwerking met de Alliantie Smart Zwolle[24] en de Climate Campus die werken aan een 'klimaat(test(huis)'.

In een dergelijke voorbeeldwoning zijn alle innovaties en digitale (hulp)middelen toegepast, zodat partners, stakeholders en inwoners kennis kunnen maken met de diverse toepassingen in de praktijk. Hierdoor wordt de kennis en het gebruik van (zorg)technologie vergroot.
Er zijn ook al enkele goede voorbeelden van slimme huizen in het land: het T-huis in Den Bosch[25], de digitale zorgkamer in regio Holland-Midden[26] en de iZi-woning in Den Haag[27].

Ad. 3: Totstandkoming domeinoverstijgende uitvoeringsagenda

Op basis van de visie (ad 1) en de kennis en ervaringen uit het onderzoek (ad 2) verzoeken we de gemeente met partners te komen tot een (meerjarige) domein overstijgende uitvoeringsagenda.

Op basis van de gesprekken met partners zou het logisch zijn als de volgende onderdelen daar een plek in krijgen:

- Frequente netwerkbijeenkomsten;
- Communicatie/ voorlichtingscampagne (vergelijkbaar met de initiatieven 'Praat vandaag over Morgen[28] en 'Toekomstpraat van Waardigheid en Trots[29]);
- Het opzetten van een jaarlijkse Zwolse innovatieprijs. Hiervoor zou samenwerking met Oost NL[30] waardevol kunnen zijn.

Naast voordelen kent innovatie en (zorg)technologie ook enkele risico's:

- Mensen die beperkt/niet digitaal vaardig zijn kunnen onvoldoende aansluiten bij ontwikkelingen; (kaders hiervoor zijn vastgelegd in het beleidsplan basisvaardigheden – digitale weerbaarheid en vaardigheden vergroten);
- Onbekendheid met- en angst voor innovatie en zorgtechnologie (ouderen en professionals) kunnen ervoor zorgen dat de acceptatie moeizamer verloop;
- Door een te grote snelheid van innoveren kunnen mensen de ontwikkelingen niet bij houden;
- Er is onvoldoende (technisch) personeel om het gebruik van (zorg)technologie uit te leggen, storingen te verhelpen of kapotte systemen te repareren of te updaten;
- De gemeente heeft onvoldoende sturingsmogelijkheden innovatie te stimuleren en (zorg)technologie vaker toe te laten passen;
- Privacy en beveiliging van gebruikers is kwetsbaar als steeds meer online toepassingen worden gebruikt;

Om ervoor te zorgen dat de risico's goed in beeld blijven wordt geadviseerd de ontwikkelingen frequent te evalueren en ervaringen van inwoners en gebruikers hierbij op te nemen, zodat kan worden geleerd van de praktijk. Het moet voor inwoners daarbij duidelijk zijn waar zij terecht kunnen met vragen en opmerkingen.

[24] https://zwolle.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/63348f8f-c069-4716-86f6-1236b44e3002
[25] https://www.t-huiz.nl/
[26] https://www.welthuis.nl/digitale-schatkamer-vol-zorgtechnologische-producten/
[27] https://technologievoorthuis.nl/izi-woning/
[28] www.praatvandaagovermorgen.nl
[29] https://www.waardigheidentrots.nl/tools/toekomstpraat
[30] https://oostnl.nl/nl/wie-zijn-we

Financiën

Het versterken van innovatie en (zorg)technologie vraagt een meerjarige aanpak. Op basis van de beschreven onderdelen ontstaat onderstaande kostenoverzicht, waarbij ook een aantal P.M.-posten zijn opgenomen.

	Onderdeel	2024	2025	2026	2027
1.	Ontwikkelen visie				
a.	Netwerkregisseur (1 fte. schaal 12)		€ 120.000	€ 120.000	€ 120.000
2.	Vergroten kennis- en bewustwording				
a.	Lidmaatschap TZA		€ 17.500	€ 17.500	€ 17.500
b.	Onderzoek naar perspectieven	€ 50.000			
c.	Slim huis Zwolle		P.M.	P.M.	P.M.
3.	Uitvoeringsagenda				
a.	Netwerkregisseur		-	-	-
b.	Communicatie/voorlichtingscampagnes		P.M.	P.M.	P.M.
c.	Kosten activiteiten uitvoeringsagenda		P.M.	P.M.	P.M.
	totale kosten	€ 50.000	€ 137.500	€ 137.500	€ 137.500

Voorstel voor dekking
De financiële investering in innovatie en (zorg)technologie is bij voorkeur structureel. De opgaven zijn groot en de samenhang tussen onderdelen is complex. In de perspectiefnota (PPN) 2025-2028) worden, gezien het toekomstig financieel perspectief, duidelijke keuzes gevraagd en voorgesteld. Daaruit blijkt weinig (structurele) financiële ruimte.

Daarom wordt voorgesteld:

- Eenmalig € 200.000, - vrij te maken voor (op)startkosten voor de netwerkregisseur en de kosten van het onderzoek (2024/2025). Deze middelen te dekken uit de reserve incidentele bestedingen.
- Structurele dekking van de netwerkregisseur (vanaf 2026) en andere kosten (P.M.-posten) te vinden in de extra middelen die de gemeente Zwolle vanaf 2026 gaat ontvangen n.a.v. afspraken tussen Rijk en gemeenten over WMO-kosten[31]. Op basis van het Zwolse aandeel in het gemeentefonds mag worden verwacht dat van de toe te voegen € 75 miljoen, ca. € 500.000, - aan Zwolle toekomt. (Het schrappen van de opschalingskorting ad € 675 miljoen, leverde € 5 miljoen aan ruimte voor Zwolle op). Gegeven de huidige onderbesteding op Wmo (zie collegevoorstel in PPN 2024 om deze anders in te zetten), lijkt het verantwoord om aan te nemen dat de extra middelen niet volledig hoeven te worden aangewend. Daarnaast is een effect van de inzet op zorgtechnologie, dat in de (verdere) toekomst zorgkosten kunnen worden bespaard. De inzet kan zichzelf daarmee terugverdienen.

N.B.: In samenwerking met de netwerkregisseur kunnen partners een ondersteunende aanvraag doen via de Stimuleringsregeling Technologie in Ondersteuning en Zorg (STOZ)[32], waarna eventuele gehonoreerde gelden terugvloeien naar de gemeente Zwolle. Ook kan voor de netwerkregisseur op termijn worden gezocht naar cofinanciering door partners om zo meer slag- en innovatiekracht te creëren.

[31] Voorjaarsnota: kabinet schrapt opschalingskorting | VNG
[32] https://sociaalweb.nl/nieuws/het-kabinet-stelt-tot-e108-miljoen-beschikbaar-voor-meer-technologie-in-zorg-en-welzijn/

Vervolgstappen en betrokkenheid raad (in fasen)
Gezien de (maatschappelijke) impact van het voorstel wordt voorgesteld de gemeenteraad, partners, stakeholders en inwoners intensief te betrekken bij het vervolgproces. Daarom wordt voorgesteld om:

- Na aanneming van het initiatiefvoorstel (een rondetafelgesprek te organiseren (Q4 2024) met de gesproken partners en stakeholders (aangevuld met overige geïnteresseerden).
- Het onderzoek z.s.m., maar in ieder geval in 2024 te starten, zodat bij het aanstellen van de netwerkregisseur alle informatie beschikbaar is voor het opstellen van de visie en uitvoeringsagenda.
- De raad actief te informeren over de uitkomsten van het onderzoek naar de verschillende perspectieven;
- De raad actief te betrekken bij het proces van de totstandkoming van de visie;
- De raad actief te informeren over de totstandkoming en uitvoering van de uitvoeringsagenda.

Geraadpleegde partijen

Voor de totstandkoming van dit initiatiefvoorstel is gesproken met de volgende Zwolse partners en stakeholders:

- Technologie & Zorg Academie IJssel Vecht: Wouter van Kooten
- Deltion college: Jolanda van Til
- Driezorg-Zonnehuis: Marco van Alderwegen
- Dimence Groep/Wijz/St. de Kern: Hans Bonten, Hans de Quartel
- Travers: Ellen Rooijers
- Zwolle Doet: Bianca Talen
- DeltaWonen: Petra Stuitje
- Seniorenraad Zwolle: Henk van der Pol, Corrie Vervaart
- Philadelphia: Xenia Kuiper
- Tactus: Bas Evers
- Lang zult u wonen: Maria Walters
- Thuisleefgroep: Niko Snijder
- Gemeente Zwolle: Foske Toonstra, Suzanne Bruns, Jolanda van Egmond, Marc Schuil
- Medrie serviceorganisatie voor huisartsen: Kristel Schrijver
- Isala connecting care: Tom Faber en Jacqueline Cornelissen

De Cliëntenraad Zwolle (via Anne-Wil Hak) heeft meegelezen voor advies.

